

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kuvaohjelmien tarkastamisesta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kuvaohjelmien tarkastamisesta annettua lakia. Lain ikärajaluokitusta ehdotetaan muutettavaksi lisäämällä siihen uusi 13 vuoden ikäraja, jolloin Valtion elokuvatarkastamo voisi hyväksyä kuvaohjelman esitettäväksi ja levitettäväksi 18, 15, 13, 11 ja 7 vuotta täyttäneille tai kaikenikäisille. Lisäksi lakia ehdotetaan muutettavaksi niin, että tarkastamattomien vuorovaikutteisten kuvaohjelmien merkinnöissä ikärajasuosituksina ei enää

noudateta lain 8 §:n mukaisia ikärajoja.

Samalla lakiin lisättäisiin säännökset valvontatarkastuksesta. Tarkastusviranomaisen voisi tehdä tai valtuuttaa toisen viranomaisen tekemään levittäjän toimitiloissa valvontatarkastuksia sen varmistamiseksi, että levitettävissä kuvaohjelmissa on kuvaohjelmien tarkastamisesta annetun lain mukaiset merkinnät.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

PERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Ikärajaluokitus

Vuoden 2001 alusta uudistettiin kuvaohjelmien tarkastamista koskeva lainsäädäntö. Elokuvien ja muiden kuvaohjelmien tarkastamista koskevat säännökset yhtenäistettiin ja koottiin kuvaohjelmien tarkastamisesta annettuun lakiin (775/2000), jäljempänä *kuvaohjelmalaki*. Vastaavasti tarkastusviranomaista koskevat säännökset koottiin Valtion elokuvatarkastamosta annettuun lakiin (776/2000). Lait korvasivat elokuvien tarkastamisesta annetun lain (299/1965), video- ja muiden kuvaohjelmien tarkastamisesta annetun lain (697/1987) ja elokuvien tarkastuksen toimittamisesta annetun lain (300/1965).

Kuvaohjelmien tarkastamista koskeva lainsäädäntö saatettiin vastaamaan 1 päivänä maaliskuuta 2000 voimaan tulleen perustuslain 12 §:n sananvapaussäännöksessä asetettuja vaatimuksia. Kuvaohjelmien ennakkotarkastus rajoitettiin lasten suojeluun liitty-

vien näkökohtien vuoksi koskemaan vain kuvaohjelmien julkista esittämistä ja levittämistä alaikäisille. Kuvaohjelman julkinen esittäminen ja levittäminen alaikäisille kiellettiin, jollei sitä ole tarkastettu ennen sen julkista esittämistä tai levittämistä. Esittämis- ja levittämisrajoitus ei kuitenkaan koske televisiolähetyksessä esitettäviä kuvaohjelmia, joista säädetään televisio- ja radiotoiminnasta annetussa laissa (744/1998).

Kuvaohjelmien ikärajaluokitus uudistettiin. Kuvaohjelmalain 8 §:n mukaan valtion elokuvatarkastamo voi hyväksyä kuvaohjelman esitettäväksi ja levitettäväksi 18, 15, 11 ja 7 vuotta täyttäneille tai kaikenikäisille. Kuvaohjelman esittäminen on sallittua ohjelmalle määrättyä ikärajaa kahta vuotta nuoremmallekin lapselle silloin, kun hän on 18 vuotta täyttäneen seurassa. Tämä ei kuitenkaan koske alle 18-vuotiailta kiellettyjä kuvaohjelmia.

Valtion elokuvatarkastamo voi antaa luvan esittää tarkastamattomia kuvaohjelmia 18 vuotta nuoremmille kuvaohjelmien esittämistä varten järjestetyssä erityisessä tilaisuudes-

sa. Tarkastuttamisvelvollisuudesta vapautuista kuvaohjelmista on ennen niiden esittämistä ja levittämistä tehtävä tarkastusviranomaiselle ilmoitus.

Ennakkotarkastusvelvollisuudesta vapautettiin muun muassa vuorovaikutteiset kuvaohjelmat, kuten video- ja tietokonepelit sekä eräät laissa sisältönsä ja käyttötarkoituksensa perusteella yksilöidyt kuvaohjelmatyypit.

Lapsille haitallinen kuvaohjelma on sellainen, joka väkivaltaisuutensa, seksuaalisen sisältönsä, kauhua herättämällä tai muulla näihin rinnastettavalla tavalla on omiaan vaikuttamaan haitallisesti lapsen kehitykseen. Valtion elokuvatarkastamo voi hyväksyä kuvaohjelman esitettäväksi ja levitettäväksi niin, että siitä poistetaan lasten kehitykselle haitalliseksi arvioidut kohdat.

Kuvaohjelmista tarkastetaan alle 18-vuotiaille tarkoitetut julkisesti esitettävät tai levitettävät elokuvat ja videot. Tarkastamisen suorittaa Valtion elokuvatarkastamo. Valtion elokuvatarkastamon päätökseen tyytymätön tarkastuksen hakija (valmistaja, maahantuoja tai levittäjä) voi tehdä valituksen valtion elokuvallautakunnalle.

Kuvaohjelman valmistajan, maahantuojan tai levittäjän on tehtävä tarkastamattomasta kuvaohjelmasta ilmoitus Valtion elokuvatarkastamolle. Tällaisia kuvaohjelmia ovat muun muassa video- ja tietokonepelit sekä aikuisille suunnatut kuvaohjelmat.

Elokuvien ikärajojen määrittäminen on kansallisen toimivallan piirissä. Kansainväliset sopimukset eivät aseta Suomelle velvoitteita. Euroopan unionissa asia oli esillä vuonna 2000 Euroopan komission esittettyä tiedonannossaan kysymyksen, tulisiko elokuvia ja vastaavia sisältöjä koskevat ikärajajärjestelmät yhdenmukaistaa. Komission teettämän selvityksen lopputulos oli, että audiovisuaalinen ala ja kuluttajat eivät nähneet syytä yhdenmukaistaa käytäntöjä.

Vuonna 2003 toteutetussa kuvaohjelmalain toimivuutta koskevassa arvioinnissa (Opetusministeriön julkaisuja 2003:18) todettiin, että pääsääntöisesti uuteen ikärajaluokitukseen ja siihen sisältyvään kahden vuoden ikäjouktoon oltiin tyytyväisiä. Muistiossa todettiin kuitenkin, että tiettyjä ongelmia on esiintynyt, kun laissa on aikaisempaa vähemmän ikärajoja. Ratkaisuksi ehdotettiin, että kuvaohjelmalakia muutettaisiin siten, että kahden

vuoden pituinen ikäjousto laajennetaan kolmeen vuoteen tai että käyttöön otetaan uusi 13 vuoden ikäraja.

Kuvaohjelmatarjonta on viime vuosina painottunut yhä enemmän 13 vuoden ikäisille tarkoitettuihin ohjelmiin. Kuvaohjelmamarkkinoita ylivoimaisesti hallitseva Yhdysvaltain elokuvateollisuus sovittaa valtaosan tuotannostaan sikäläisen ikärajaluokituksen mukaisesti tälle ikäryhmälle.

1.2. Ilmoitusvelvollisuus

Kuvaohjelmalain 11 §:n mukaan kuvaohjelman valmistajan tai maahantuojan on tehtävä tarkastamattomasta ohjelmasta, josta ei ole tehty tarkastushakemusta, ilmoitus viranomaiselle ennen sen esittämistä tai levittämistä. Laissa olevan ilmoitusvelvollisuuden tarkoituksena on tehostaa viranomaisten mahdollisuuksia valvoa kuvaohjelmien esittämistä ja levittämistä maassa. Ilmoitusmenettelyllä tarkastusviranomaisen voi valvoa muun muassa tarkastuksesta vapautettujen ohjelmien, vuorovaikutteisten ohjelmien ja tarkastamattomien täysi-ikäisille tarkoitettujen ohjelmien levitystä.

Ilmoitusmenettelyvelvollisuus mahdollistaa sekä rikoslain (39/1889) 17 luvun 17, 18 ja 18 a §:n vastaisesta sisällöstä epäillyn aineiston levityksen ennaltaehkäisyn että jälkivalvonnan. Valtion elokuvatarkastamo vastaa ilmoitusmenettelyn perusteella osaltaan ennaltaehkäisystä ja poliisiviranomainen vastaa jälkivalvonnasta. Käytännössä poliisiviranomaisella ei ole riittäviä resursseja muuta kuin satunnaiseen jälkivalvontaan.

Valtion elokuvatarkastamo on suurten ilmoitusmäärien johdosta tehostanut ilmoitusmenettelykäytäntöään. Vuonna 2004 Valtion elokuvatarkastamo pyysi kuvaohjelmalain 11 §:n perusteella yhteensä 462 tallennetta katsottavakseen epäiltyinä rikoslain 17 luvun 18 §:n vastaisesta sisällöstä. Näistä 107 jäi toimittamatta Valtion elokuvatarkastamolle. Katsotuista 350 tallenteesta Valtion elokuvatarkastamo arvioi 145 rikoslain 17 luvun 18 §:n vastaisiksi. Vuonna 2005 pyydettiin katsottavaksi 182 tallennetta, joista 75 arvioitiin rikoslain 17 luvun 18 §:n vastaisiksi. Ennaltaehkäisevä valvonta tapahtuu pistokokein.

Täysi-ikäisille tarkoitettut ja viranomaisille

ilmoitetut kuvaohjelmat ovat muodostaneet vuosina 2001—2005 valtaosan kaikista rekisteröidyistä ohjelmista. Ylivoimaisesti eniten on ilmoitettu pornografisia kuvaohjelmia. Lain voimaantulovuonna 2001 Valtion elokuvatarkastamolle ilmoitettiin noin 27 000 pornografista kuvaohjelmaa. Vuonna 2002 ilmoitettiin noin 15 000, vuonna 2003 noin 10 000, vuonna 2004 noin 22 700 ja vuonna 2005 noin 27 000 tallennetta.

Valtion elokuvatarkastamo käynnisti vuoden 2003 lopulla niin sanotun jälkivalvontaprojektin suunnittelun yhdessä sisäasiainministeriön poliisiosaston ja valtakunnansyyttäjänviraston kanssa. Tavoitteena oli kerätä tietoa kuvaohjelmalain noudattamisesta elokuvateattereissa, videovuokraamoissa, pornografisia tallenteita levittävissä liikkeissä sekä tietokone- ja konsolipelejä myyvissä liikkeissä, valistaa levittäjiä lain vaatimuksista ja puuttua havaittuihin rikkomuksiin. Hanke toteutettiin paikallisten poliisiviranomaisten ja Valtion elokuvatarkastamon yhteistyönä 11 kaupungissa alkuvuodesta 2004.

Valtion elokuvatarkastamon ja poliisin kuvaohjelmien jälkivalvontaprojektista on laadittu kesäkuussa 2004 julkaistu raportti (Valtion elokuvatarkastamon julkaisuja 2/2004). Raportin mukaan yli 70 prosenttia videoita ja dvd-tallenteita levittävistä liikkeistä oli laiminlyönyt suurelta osin tallenteiden merkinnän. Kaikista kuvaohjelmista ei myöskään ollut tehty ilmoitusta. Runsaimmin laiminlyöntejä oli pornografisia tallenteita levittävissä liikkeissä. Pornografiaa oli levityksessä myös muissa kuin alan erityisliikkeissä ja lisäksi varsin yleisesti kirpputoreilla. Projektin yhteydessä poliisiviranomainen takavarikoi kaikkiaan yli tuhat rikoslain 17 luvun 18 §:n vastaisesta sisällöstä epäiltyä tallennetta, joista 621 toimitettiin alustavan tutkinnan jälkeen Valtion elokuvatarkastamon arvioitavaksi. Valtion elokuvatarkastamo antoi takavarikosta 34 lausuntoa, joiden mukaan 234 tallennetta arvioitiin rikoslain 17 luvun 18 §:n vastaiseksi.

Kaikesta levityksessä olevasta pornografisesta materiaalista Valtion elokuvatarkastamo arvioi ennaltaehkäisevän valvonnan, jälkivalvonnan ja myös aikaisempien takavarikoiden perusteella olevan rikoslain 17 luvun 18 §:n vastaista aineistoa arviolta viisi prosenttia. Nykyisen kuvaohjelmalain aikana vi-

ranomaiselle on ilmoitettu noin 100 000 yksittäistä pornografista kuvaohjelmaa. Tämän lisäksi levityksessä on pornografisia ohjelmia, joista ei ole tehty asianmukaista ilmoitusta. Ohjelmien kopioiden kappalemäärät ovat luonnollisesti moninkertaisia. Suomen markkinoilla on arvioitu olevan yli 10 miljoonaa pornografista kuvatalloa. Internetin kautta tapahtuva levitys lisääntyy myös jatkuvasti.

Vuoden 2005 alusta ilmoitus- ja merkintäkäytäntöjä muutettiin. Jo käytössä olleiden tietokonepelejä ja pornografisia kuvaohjelmia koskevien sähköisten ilmoitusjärjestelmien lisäksi avattiin muita kuvaohjelmia koskeva sähköinen ilmoitus- ja tarkastushakemusjärjestelmä (E-ILMO). Samalla päätettiin hyväksyä tallenteisiin jo sisältyvä eankoodi (viivakoodi) kuvaohjelman tunnistenumeroiksi. Näin järjestelmä muuttui siten, että kuvaohjelman levittäjä ilmoittaa tunnistenumeronä käytettävän viivakoodinumeron Valtion elokuvatarkastamolle, kun elokuvatarkastamo on aikaisemmin antanut tunnistenumeron levittäjän ilmoittamalle ohjelmalle. Muutoksesta päätettiin yhdessä opetusministeriön, Valtion elokuvatarkastamon ja alan edustajien kanssa käydyissä neuvotteluissa.

Hallituksen esityksen laiksi kuvaohjelmien tarkastamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi eduskuntakäsittelyssä sivistysvaliokunta mietinnössään (SivM 5/2000 vp) ja perustuslakivaliokunta lausunnossaan (PeVL 14/2000 vp) kiinnittivät huomiota poliisiviranomaisen toimenpiteiden varaan jäävän jälkivalvonnan riittämättömyyteen. Myös lakivaliokunnan lausuntoon (LaLV 6/2000 vp) liitettyssä eriävässä mielipiteessä asiaan puututtiin. Kaikissa mainituissa asiakirjoissa katsottiin, että resursseja asianmukaiseen jälkivalvontaan ei ole osoitettu, mistä syystä lasten suojeleminen voi vaarantua alaikäisiltä kiellettyjen tallenteiden todennäköisesti levitessä heidän käyttöönsä. Erityisesti kiinnitettiin huomiota pornografian levitykseen. Mainituissa asiakirjoissa katsottiin, että videotallenteita ja peliohjelmia levittävien yrittäjien rekisteröinti olisi omiaan helpottamaan lainvastaisen aineiston poistamista markkinoilta.

Opetusministeriön laatimassa toimintaohjelmassa 2005—2007 Mediaväkivalta. Lapset ja media (Opetusministeriön julkaisuja 2004:10) esitetään, että jälkivalvontaprojek-

tin vaatimat jatkotoimenpiteet toteutetaan vuosien 2005—2007 aikana.

Laissa säädetyllä tarkastamattomien kuvaohjelmien ilmoitusvelvollisuudella on ollut tarkoitus tehostaa viranomaisen mahdollisuuksia valvoa kuvaohjelmien esittämistä ja levittämistä. Sen avulla on myös mahdollista estää ennalta rikoslain 17 luvun 17, 18 ja 18 a §:n vastaisten sisältöjen pääsy levitykseen. Ilmoitusvelvollisuuden täyttämiseksi ja ennaltaehkäisyä toteuttamiseksi tarvitaan jälkivalvontaa. Myös uusi ilmoitus- ja merkintäkäytäntö edellyttää tehokasta jälkivalvontaa.

2. Ehdotetut muutokset

2.1. Ikärajaluokitus

Kuvaohjelmalain 8 § ehdotetaan muutettavaksi siten, että ikärajaluokitukseen lisätään uusi 13 vuoden ikäraja. Ehdotuksen mukaan kuvaohjelman esittämien ja levittäminen voitaisiin lain 7 §:ssä säädetyillä perusteilla kieltää 18 vuotta nuoremmilta taikka ohjelman sisällön mukaan asettaa kuvaohjelmalle 15, 13, 11 tai 7 vuoden ikäraja. Ikärajojen 11 ja 15 väliin mahtuu erilaisessa kehitysvaiheessa olevia lapsia. Neljän vuoden väli on aiheuttanut ongelmia ikärajan asettamiselle. Mahdollisuudet oikean ikärajan asettamiselle paranevat lisäämällä porrastusta ikärajiin. Ehdotuksen tarkoituksena on, että lasten ja nuorten eri kehitysvaiheet voitaisiin ottaa nykyistä paremmin huomioon hyväksyttäessä kuvaohjelmia alaikäisille esitettäväksi ja levitettäväksi.

Lisäksi lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kuvaohjelmiin tai niiden yhteyteen on tehtävä selvästi havaittava merkintä, josta ilmenee ikärajasuositus tarkastamattomalle vuorovaikutteiselle kuvaohjelmalle. Nykyisessä säännöksessä on edellytetty, että ikärajasuosituksessa otetaan huomioon 8 §:n mukaiset ikärajat. Suomessa on kuitenkin pelien osalta käytössä yleiseurooppalainen ikämerkintäjärjestelmä (Pan European Game Information, PEGI). Siinä ikärajamerkinnän lisäksi on pelin sisältöä kuvaavia symboleja, jotka kertovat syyn pelin saamaan ikärajaan. Sisältösymboleja on kuusi. Ikärajasuositukset perustuvat pelien haitallisuuteen. Ikärajat eivät ole täysin samoja kuin 8 §:n mukaiset Suo-

nessa käytössä olevat ikärajat. Tarkoituksena on, että Suomessa levitettävissä peleissä voitaisiin käyttää edellä tarkoitettua yleiseurooppalaista ikärajasuositusta. Jos pelissä ei ole yleiseurooppalaista merkintää, siinä on oltava kotimainen merkintä.

2.2. Valvontatarkastus

Kuvaohjelmalakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 14 a §, jonka mukaan tarkastusviranomaisella olisi oikeus tehdä valvontatarkastuksia levittäjän toimitiloissa sen toteuttamiseksi, että kuvaohjelmissa on lainmukaiset merkinnät. Tarkastusviranomaisen voisi myös päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen tekemään tarkastuksia. Tarkastusviranomaisen toimivalta koskee kuvaohjelmien levittäjien toimintaa valtakunnallisesti. Resurssikysymysten ja valvontatarkastusten käytännön sujuvuuden vuoksi on perusteltua, että Valtion elokuvatarkastamo voisi päätöksellään valtuuttaa esimerkiksi tulli- tai rajavartioviranomaiset eri puolilla maata tekemään valvontatarkastuksia. Tarkastusviranomaisen pyynnöstä ulkopuolinen asiantuntija voisi avustaa tarkastuksessa.

Kuvaohjelmalakiin lisättäväksi ehdotettavan uuden 22 a §:n mukaan tarkastusviranomaisella olisi oikeus saada valvontatarkastuksessa poliisi-, tulli- ja rajavartioviranomaisilta tarpeellista virka-apua. Tämä tulisi kysymykseen lähinnä silloin, kun epäiltäisiin levityksessä olevan rikoslain 17 luvun 17, 18 ja 18 a §:n vastaista aineistoa.

Lisäksi kuvaohjelmalain uudessa 14 b §:ssä säädettäisiin tarkemmin valvontatarkastuksen tekemisestä. Tarkastajalla ja avustavalla asiantuntijalla olisi oikeus päästä levittäjän sellaisiin toimitiloihin, joissa säilytetään levitykseen tarkoitettuja tai yleisön saatavilla olevia kuvaohjelmia, sekä saada korvauksetta kaikki tarkastuksen kannalta tarpeelliset tiedot ja selvitykset, asiakirjat ja muu aineisto. Levittäjän olisi muutoinkin avustettava tarkastuksessa. Tarkastusta ei saisi kuitenkaan tehdä kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa.

Tarkastajalla olisi oikeus ottaa haltuunsa kuvaohjelmat, joissa ei olisi 12 §:n mukaisia merkintöjä, jos toimenpide olisi välttämätöntä tällaisten kuvaohjelmien levittämisen estämiseksi, sekä ottaa tarkastuksen kohteena oleva muu aineisto haltuunsa, jos se olisi

välttämätöntä tarkastuksen tekemiseksi. Jos kuvaohjelmien merkinnöissä olisi vain vähäisiä puutteita, tarkastajan tulisi kuvaohjelmia haltuun ottamatta asettaa kohtuullinen määräaika puutteen poistamiseksi.

Aineiston haltuunotosta tarkastuksen yhteydessä laadittaisiin aina pöytäkirja, jossa mainittaisiin haltuunoton tarkoitus ja haltuun otettu aineisto. Haltuunotetut kuvaohjelmat tulisi palauttaa, kun lainmukaista perustetta niiden hallussapitooon ei enää olisi. Muu haltuunotettu aineisto tulisi palauttaa viipymättä, kun sitä ei enää tarvittaisi.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset ja organisatoriset vaikutukset

Ehdotuksen mukaan Valtion elokuvataarkastamon olisi mahdollista osallistua nykyistä paremmin jälkivalvontaan. Jälkivalvontaa suoritettaisiin yhteistyössä poliisiviranomaisen kanssa koko maassa ja lisäksi annettaisiin kuvaohjelmalakiin ja rikoslain 17 luvun kuvaohjelmia koskeviin säännöksiin liittyvää erityiskoulutusta poliisiviranomaiselle. Myös kuvaohjelmien levittäjille ja esittäjille kohdistettavaa valistusta ja neuvontaa lisättäisiin.

Jälkivalvontaan liittyvästä tiedotuksesta ja koulutuksesta sekä niiden vaatimasta yhteistyöstä päätetään yhteistyössä opetusministeriön, Valtion elokuvataarkastamon ja sisäasiainministeriön kesken. Valvonnan tehostaminen lisää vähäisessä määrin Valtion elokuvataarkastamon palkka- ja matkakuluja.

3.2. Yhteiskunnalliset vaikutukset

Uuden 13 vuoden ikärajan lisäämisellä lasten ja nuorten eri kehitysvaiheet voidaan ottaa nykyistä paremmin huomioon hyväksytessä kuvaohjelmia alaikäisille esitettäväksi ja levitettäväksi.

Kuvaohjelmien jälkivalvonnan tehostamisella pyritään tarkastustoiminnan lastensuojellisten tavoitteiden turvaamiseen sekä rikoslain 17 luvun 17 ja 18 §:n vastaisten aineistojen levityksen ehkäisemiseen. Viranomaistoiminta mediäväkivallasta aiheutuvien

haittojen ehkäisemiseksi vaatii useiden eri ministeriöiden ja hallinnonalojen yhteistyötä. Erityyppisten viestintävälineiden merkitystä lasten väkivaltaisuuteen on korostettu kansallisessa ohjelmassa väkivallan vähentämiseksi (Oikeusministeriön julkaisu 2005:2). Lasten omalle kehitystasolle sopimattomien kuvaohjelmien katseleminen lisää heidän levottomuuttaan, painajaisiaan ja pelkojaan. Raakaa väkivaltaa sisältävät aineistot vaikuttavat haitallisimmin psyykeiltään hauraisiin, sosiaalisesti irrallisiin sekä jo ennestään väkivaltaisiin lapsiin ja nuoriin, jotka elävät väkivaltaa hyväksyvässä ympäristössä. Jälkivalvonnan tehostamisella voidaan vähentää haittoja. Toimenpiteillä on vaikutusta myös seksuaaliterveyden edistämisessä.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu opetusministeriössä. Esitysluonnoksesta on pyydetty lausunto oikeusministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, Valtion elokuvataarkastamolta, lapsiasiavaltuutetulta, Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry:ltä, Suomen Filmikamari Oy:ltä, Suomen Peliohjelmisto- ja Multimediayhdistys Figma ry:ltä, HL-Property Oy:ltä ja Keskusvideo Oy:ltä.

Lausunnon antoivat oikeusministeriö, sisäasiainministeriö, Valtion elokuvataarkastamo, lapsiasiavaltuutettu, Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry ja Suomen Filmikamari Oy. Lausunnon antajat ovat suhtautuneet esitykseen pääosin myönteisesti. Lausuntojen muutosehdotukset esitykseen on otettu mahdollisuuksien mukaan huomioon.

5. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kuvaohjelmien tarkastamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuvaohjelmien tarkastamisesta 25 päivänä elokuuta 2000 annetun lain (775/2000) 8 §:n 1 momentti ja 12 §:n 1 momentti sekä
lisätään lakiin uusi 14 a, 14 b ja 22 a § seuraavasti:

8 §

Tarkastettavan kuvaohjelman hyväksyminen

Tarkastusviranomaisen on hyväksyttävä kuvaohjelma esitettäväksi ja levitettäväksi kaikenikäisille, jos se ei ole 7 §:n mukaan arvioituna lasten kehitykselle haitallinen, taikka asetettava sen esittämiseksi ja levittämiseksi ikäraja. Kuvaohjelman esittäminen ja levittäminen voidaan 7 §:ssä säädetyillä perusteilla kieltää 18 vuotta nuoremmilta taikka ohjelman sisällön mukaan asettaa kuvaohjelmalle 15, 13, 11 tai 7 vuoden ikäraja.

12 §

Merkinnät

Esitettävään ja levitettävään kuvaohjelmaan tai sen yhteyteen on tehtävä selvästi havaittava merkintä, josta ilmenee:

- 1) ohjelman nimi, kesto ja tarkastusviranomaisen antama tunnistenumero;
- 2) ohjelman valmistajan tai maahantuojan nimi;
- 3) tieto siitä, onko ohjelma tässä laissa säädetyllä tavalla hyväksytty esitettäväksi ja levitettäväksi 18 vuotta nuoremmille;
- 4) tieto tarkastusviranomaisen hyväksymästä kuvaohjelman ikärajaluokituksesta, jos luokitusta koskeva päätös on tehty;
- 5) 8 §:n 2 momentissa tarkoitettujen kohtien poistaminen;
- 6) että tarkastamattomasta kuvaohjelmasta on tehty ilmoitus tarkastusviranomaiselle;

7) ikärajasuositus tarkastamattomalle vuorovaikutteiselle kuvaohjelmalle.

14 a §

Valvontatarkastus

Tarkastusviranomaisella on oikeus tehdä levittäjän toimitiloissa valvontatarkastuksia sen toteamiseksi, että kuvaohjelmissa on lainmukaiset merkinnät.

Tarkastusviranomainen voi päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen tekemään 1 momentissa tarkoitettuja tarkastuksia.

Ulkopuolinen asiantuntija voi tarkastusviranomaisen pyynnöstä avustaa tarkastuksessa.

14 b §

Valvontatarkastuksen tekeminen

Tarkastajalla ja 14 a §:n 3 momentissa tarkoitettulla asiantuntijalla on oikeus päästä levittäjän sellaisiin toimitiloihin, joissa säilytetään levitykseen tarkoitettuja tai yleisön saatavilla olevia kuvaohjelmia, sekä saada korvauksetta kaikki tarkastuksen kannalta tarpeelliset tiedot ja selvitykset, asiakirjat ja muu aineisto. Levittäjän on muutoinkin avustettava tarkastuksessa. Tarkastusta ei saa tehdä kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa.

Tarkastajalla on oikeus ottaa haltuunsa sellaiset kuvaohjelmat, joissa ei ole 12 §:n mukaisia merkintöjä, jos toimenpide on välttämätön merkitsemättömien kuvaohjelmien levittämisen estämiseksi, sekä tarkastuksen

kohteena oleva muu aineisto, jos se on välttämätöntä tarkastuksen tekemiseksi. Jos kuvaohjelmien merkinnöissä on vain vähäisiä puutteita, tarkastajan tulee kuvaohjelmia haltuun ottamatta asettaa kohtuullinen määräaika puutteen poistamiseksi.

Aineiston haltuunotosta on tarkastuksen yhteydessä laadittava pöytäkirja, jossa on mainittava haltuunoton tarkoitus ja haltuun otettu aineisto. Kuvaohjelmat, joissa ei ole 12 §:n mukaisia merkintöjä, tulee palauttaa, kun lainmukaista perustetta niiden hallussapitooon ei enää ole. Muu aineisto on palautettava viipymättä, kun sitä ei enää tarvita.

22 a §

Virka-apu

Tarkastusviranomaisella on oikeus saada poliisi-, tulli- ja rajavartiolaitosviranomaisilta tarpeellista virka-apua 14 a ja 14 b §:ssä tarkoitettussa valvontatarkastuksessa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

Helsingissä 6 päivänä lokakuuta 2006

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Kulttuuriministeri *Tanja Saarela*

Laki**kuvaohjelmien tarkastamisesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuvaohjelmien tarkastamisesta 25 päivänä elokuuta 2000 annetun lain (775/2000) 8 §:n 1 momentti ja 12 §:n 1 momentti sekä
lisätään lakiin uusi 14 a, 14 b ja 22 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

8 §

Tarkastettavan kuvaohjelman hyväksyminen

Tarkastusviranomaisen on hyväksyttävä kuvaohjelma esitettäväksi ja levitettäväksi kaikenikäisille, jos se ei ole 7 §:n mukaan arvioituna lasten kehitykselle haitallinen, taikka asetettava sen esittämiselle ja levittämiseksi ikäraja. Kuvaohjelman esittäminen ja levittäminen voidaan 7 §:ssä säädetyillä perusteilla kieltää 18 vuotta nuoremmilta taikka ohjelman sisällön mukaan asettaa kuvaohjelmalle 15, 11 tai 7 vuoden ikäraja.

12 §

Merkinnät

Esitettävään ja levitettävään kuvaohjelmaan tai sen yhteyteen on tehtävä selvästi havaittava merkintä, josta ilmenee:

- 1) ohjelman nimi, kesto ja tarkastusviranomaisen antama tunnistenumero;
- 2) ohjelman valmistajan tai maahantuojan nimi;
- 3) tieto siitä, onko ohjelma tässä laissa säädetyllä tavalla hyväksytty esitettäväksi ja levitettäväksi 18 vuotta nuoremmille;
- 4) tieto tarkastusviranomaisen hyväksymästä kuvaohjelman ikärajaluokituksesta, jos luokitusta koskeva päätös on tehty;
- 5) 8 §:n 2 momentissa tarkoitettujen kohtien poistaminen;

Ehdotus

8 §

Tarkastettavan kuvaohjelman hyväksyminen

Tarkastusviranomaisen on hyväksyttävä kuvaohjelma esitettäväksi ja levitettäväksi kaikenikäisille, jos se ei ole 7 §:n mukaan arvioituna lasten kehitykselle haitallinen, taikka asetettava sen esittämiselle ja levittämiseksi ikäraja. Kuvaohjelman esittäminen ja levittäminen voidaan 7 §:ssä säädetyillä perusteilla kieltää 18 vuotta nuoremmilta taikka ohjelman sisällön mukaan asettaa kuvaohjelmalle 15, 13, 11 tai 7 vuoden ikäraja.

12 §

Merkinnät

Esitettävään ja levitettävään kuvaohjelmaan tai sen yhteyteen on tehtävä selvästi havaittava merkintä, josta ilmenee:

- 1) ohjelman nimi, kesto ja tarkastusviranomaisen antama tunnistenumero;
- 2) ohjelman valmistajan tai maahantuojan nimi;
- 3) tieto siitä, onko ohjelma tässä laissa säädetyllä tavalla hyväksytty esitettäväksi ja levitettäväksi 18 vuotta nuoremmille;
- 4) tieto tarkastusviranomaisen hyväksymästä kuvaohjelman ikärajaluokituksesta, jos luokitusta koskeva päätös on tehty;
- 5) 8 §:n 2 momentissa tarkoitettujen kohtien poistaminen;

6) että tarkastamattomasta kuvaohjelmasta on tehty ilmoitus tarkastusviranomaiselle; sekä

7) ikärajasuositus tarkastamattomalle vuorovaikutteiselle kuvaohjelmalle *ottaen huomioon 8 §:n mukaiset ikärajat.*

6) että tarkastamattomasta kuvaohjelmasta on tehty ilmoitus tarkastusviranomaiselle;

7) ikärajasuositus tarkastamattomalle vuorovaikutteiselle kuvaohjelmalle.

14 a §

Valvontatarkastus

Tarkastusviranomaisella on oikeus tehdä levittäjän toimitiloissa valvontatarkastuksia sen toteamiseksi, että kuvaohjelmissä on lainmukaiset merkinnät.

Tarkastusviranomainen voi päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen tekemään 1 momentissa tarkoitettuja tarkastuksia.

Ulkopuolinen asiantuntija voi tarkastusviranomaisen pyynnöstä avustaa tarkastuksessa.

14 b §

Valvontatarkastuksen tekeminen

Tarkastajalla ja 14 a §:n 3 momentissa tarkoitettulla asiantuntijalla on oikeus päästää levittäjän sellaisiin toimitiloihin, joissa säilytetään levitykseen tarkoitettuja tai yleisön saatavilla olevia kuvaohjelmia, sekä saada korvauksetta kaikki tarkastuksen kannalta tarpeelliset tiedot ja selvitykset, asiakirjat ja muu aineisto. Levittäjän on muutoinkin avustettava tarkastuksessa. Tarkastusta ei saa tehdä kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa.

Tarkastajalla on oikeus ottaa haltuunsa sellaiset kuvaohjelmat, joissa ei ole 12 §:n mukaisia merkintöjä, jos toimenpide on välttämätön merkitsemättömien kuvaohjelmien levittämisen estämiseksi, sekä tarkastuksen kohteena oleva muu aineisto, jos se on välttämätöntä tarkastuksen tekemiseksi. Jos kuvaohjelmien merkinnöissä on vain vähäisiä puutteita, tarkastajan tulee kuvaohjelmia haltuun ottamatta asettaa kohtuullinen määräaika puutteen poistamiseksi.

Aineiston haltuunotosta on tarkastuksen yhteydessä laadittava pöytäkirja, jossa on mainittava haltuunoton tarkoitus ja haltuun otettu aineisto. Kuvaohjelmat, joissa ei ole 12 §:n mukaisia merkintöjä, tulee palauttaa, kun lainmukaista perustetta niiden hallussapitoon ei enää ole. Muu aineisto on palautettava viipymättä, kun sitä ei enää tarvita.

22 a §

Virka-apu

Tarkastusviranomaisella on oikeus saada poliisi-, tulli- ja rajavartiolaitosviranomaisilta tarpeellista virka-apua 14 a ja 14 b §:ssä tarkoitettussa valvontatarkastuksessa.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .*